

СОФИЯ — ОТЪ ХАНЪ КРУМЪ ДО ЦАРЬ ИОАНЪ ШИШМАНЪ

Включването на София въ предѣлитъ на българската държава, съ които градътъ остава неразривно свързанъ въ продължение на повече отъ единадесетъ вѣка, е дѣло на истинския основател на Първото царство — на Крума, първиятъ български владетел, който съзналъ, че дългътъ на единъ държавенъ глава е да бъде издѣло повече отъ обикновенъ вожда на непокорни боляри.

Недостъпната за времето Сардикийска крепостъ, отбранявана отъ шесть хиляденъ гарнизонъ, била превзета презъ пролѣтътъ на 809 година безъ обсада, следъ като византийската войска, изпратена срещу новия балкански завоевател, била разбита отъ него въ долината на Струма. Отъ тогава и до срѣдата на XIV в. римската *Ulpia Serdica*, по-късно византийския Триадика, носи своето славянско име *Сръдецъ*, напълно подходящо за това сръдище на полуострова и на българскитѣ земи: осемъ дни пътъ скъ отдѣляли Сръдецъ отъ Българградъ, 72 ч. — отъ Солунъ, 5 дни отъ Драчъ, 6 дни отъ Дунава, 12 — отъ Цариградъ и 9 — отъ Черно море.

Загубването на Триадика се е считало за толкова тежкъ ударъ, нанесенъ на византийската властъ надъ полуострова, щото императоръ Никифоръ не се решилъ да съобщи на народа си тази вестъ, като се надѣвалъ да си възвърне града още същата година. Но първиятъ му походъ, въ края на 809 и началото на 810 година, свършва съ нощенъ разгромъ на малоазнатскитѣ византийски легиони, а вториятъ, презъ лѣтото на 811 година, свършва съ смъртта на самия Никифоръ.

Когато, при царуването на царь Петра, се образува въ 963 год. Западното българско царство, Сръдецъ е билъ първата столица на новата държава и седище на всеосвященя Германъ, менигъ пръвъ

патриархъ. Отъ тукъ, шесть години по-късно, светииятъ царь български Давидъ е предприелъ походитѣ си на изтокъ за обединение на всички български земи подъ единна властъ, която да даде отпоръ на рускитѣ нашествия и на византийското влияние. Тукъ, следъ окончателното покоряване на Източното царство, презъ октомврий 972 година, е намѣрилъ убѣжище изгонениятъ отъ Доростолъ патриархъ Даминъ. Отъ тукъ, следъ смъртта на Иоанъ Цимисий, презъ 976 и 977 години, царь Давидъ, немуморимъ защитникъ на държавна, обречена на гибелъ, подпомогнатъ отъ тримата си помлади братя — Ааронъ, Моисей и Самуилъ, ржководя или въдъновява последнитѣ усилия на източно — българското население да възстанови, или поне отчасти да запази, чрезъ мѣстни вѣстания, своитѣ народности права

Близостта на Сръдецъ до новата граница между Западното българско царство и Византия е заставяла Самуида да превесе столицата си въ помъжно узвижитѣ македонски земи. Предвид-

ливостта на българския царь, въ това отношение, се подчертана отъ равния на двадесетъ годишнитѣ му борби съ Василий II Македониянцъ; още презъ юлий 986 година, докато Самуилъ подготвялъ похода си въ Пелопонезъ, чрезъ който целѣлъ да улесни, съ обходъ, превземането на Солунъ, Василий II се опитва да откъсне, чрезъ заемането на Сръдецъ, цѣлата северо-западна частъ на Самуиловитѣ владения. Сръдецката крепостъ била обсадена, но Самуилъ, уведоменъ навреме за нахлуването на неприятеля, застава завоевателнитѣ си намѣрения на югъ и въ усиленъ походъ се явява следъ три дни по височинитѣ на Витоша. Поради враждебното държане на населението, което, насърчаво отъ близостта на Самуиловитѣ войски, не само не подпомагало, но

Пленването на Никифора — 811 г. Миниатура отъ Манасиевата хроника